

Isa

Emanuel Hiel

bron

Emanuel Hiel, *Isa. Z.n.*, Antwerpen 1867

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/hiel001isa_01_01/colofon.php

© 2016 dbnl

MIJNEN GOEDEN VRIENDEN
JAN BOGAERT,
EN ZIJNE ECHTGENOOTE
DELPHINA GORTEBEECK,
wordt dit drama opgedragen.

Isa, drama in drie bedrijven,

Personen:

GOEDMANS, welstellende pachter.

MIEJOHANNA, zijne vrouw.

ISA, hunne dochter.

WILLEM ARENDS, dorpsschoolmeester.

GEORGE BRASSAARD, grondeigenaar.

OSCAR SCHUIMERS, officier.

MADAME BATENS, koffiehuishoudster.

Een priester.

Heeren, boeren, boerinnen, koffiehuisbedienden en volk.

Het eerste en het derde bedrijf spelen op een dorp in de nabijheid eener groote stad; het tweede in de stad. - Ten jare 182.. -

Eerste bedrijf.

Groote kamer eener boerenwoning. Rechts van den aanschouwer, deur en venster op de straat uitkomende. Links, deur naar den hof. Te midden, haard en hank met schouwkleed; op den hank gleiswerk, koperen vaten en een Lievevrouwenbeeld. Tafel, stoelen, enz.

Eerste tooneel.

MIEJOHANNA, GOEDMANS. (Miejohanna zit te spinnen. Goedmans ontsteekt eene pijp.)

MIEJOHANNA.

Aan 't spinnewiel, den ganschen dag,
 het oude vrouwken zitten mag;
 dat het lustig spinn'
 diga, diga, din!
 dat het wielken bromm'
 diga, diga, dom!

GOEDMANS.

Zing naar hartekenslust, Miejoehanna. Zing, dat de steenen huppelen..... ditmaal dans ik naar uwe deuntjes niet.

MIEJOHANNA

(staat op).

Aan 't spinnewiel het frissche kind
 den schoonen lentetijd verslindt.
 Veur een klein gewin,
 diga, diga, din!
 dat is dom en stom
 diga, diga, dom!..

GOEDMANS.

Zing gansch het liedeken uit, vrouwken... Er zijn nog twee coupletjes aan. Toe, laat u niet kwellen. Uw gezang bekoort mij als 't gekwaak van den kikvorsch.... Ge zwijgt? Welnu, diga, diga, dom, noem het stom en dom, eer zal onze stier kalveren, dan Isa de stad bewonen.

MIEJOHANNA.

Stier!... Gij zijt een lompe stier, die den raad van deftige lieden miskent. Gister hebben Mevrouw de barones en Mijnheer de Pastoor mij weer gevraagd, wanneer Isa het dorp verliet. Ge lacht?... Steek uw kind en mij door uwe hardnekkigheid onder de aarde en kraai dan 'Victoria!'

GOEDMANS.

Verdord! Ge zijt taai als een notelaar. Miejoanna, en Isa is kloek als eene wilde duif.... Ge zult zoo gauw niet sterven. Daarbij, vrouwken, eene zottin min of meer, doet aan de wereld geen zeer....

MIEJOHANNA.

Haal uw hert op, vrouwenterger. Trap onze belangen onder de voeten, koppigaard!.. Helaas, moest ons kind daarveur naar het pensioaat gaan en Fransch leeren....

GOEDMANS.

Om koffiehuismeid te worden?

MIEJOHANNA.

Om aan 't spinnewiel te zitten?

GOEDMANS.

De glazen te spoelen?

MIEJOHANNA.

De rapen te stampen?

GOEDMANS.

Veur ieders zot te dienen?

MIEJOHANNA.

De koeien te melken?

GOEDMANS.

Allemans gerief te worden?

MIEJOHANNA.

Om de akkers te wieden, de zwijnen te voeden en met haren zoogezegden vrijer, Willem Arends, te trouwen!

GOEDMANS.

Juist daarom zal zij hier blijven.

MIEJOHANNA.

Juist daarom moet ze weg.

GOEDMANS.

Genoeg. Ge klapt als eene kwakkel; ge zijt blinder dan een pier.... Ge zijt..

MIEJOHANNA.

Meester!

GOEDMANS.

Maar ik doe mijne goesting, of de duivel zal de kaars houden?

MIEJOHANNA.

Neen, Meester Arends houdt hier de kaars.

GOEDMANS

(door het venster bikkend).

Daar, als men van den duivel spreekt, ziet men zijnen staart.

MIEJOHANNA.

Ik wil er niets mede te doen hebben.

GOEDMANS.

Met den duivel zijnen staart?.. Dat geloof ik. Doch het is de Meester...

Tweede tooneel.

De vorigen, WILLEM ARENDS.

WILLEM.

Die u groet, vrienden.

MIEJOHANNA

(ter zijde).

Deze plaag! als ik zijnen neus zie, loopen er spinnenkoppen over mijnen rug.... En Mijnheer George komt!

(Luid en norsch.)

Dag Meester!

GOEDMANS.

Meester brengt ge zonneshijn? Hier rookt de schouw. Ik weet waarachtig niet welke kraai Miejoanna's oor vol hoovaardij krast. Isa moet naar de stad, in een koffiehuis! En kunt gij 't gelooven, Meester! de barones van Papendrecht, zelfs onze eerwaardige Pastoor schijnen zich met het spel te moeien? Komaan, Meester, uwe redens klinken als goud. Jaag den hoogmoedigen duivel uit het hert van dit wijf, overtuig.....

MIEJOHANNA.

Hier valt niet te overtuigen. Ook ware 't beter, dat wij ons vuil linnen onder ons wieschen, verstaat gij dat, babbelaar!

GOEDMANS.

Zij heeft het tegen u gemunt, Meester.

MIEJOHANNA.

Zeker. Ik veracht de vrijgeesten, betracht het geluk en de eer van mijn kind. Met boerin te blijven....

WILLEM.

Blijft zij in haren stand, moeder Goedmans.

MIEJOHANNA.

Gij zult het wel uitleggen; maar leg het uit in het lang en breed, als de zonne schijnt zal het wel bleeken.

GOEDMANS.

Het vuil linnen?

WILLEM.

En deze stand...

MIEJOHANNA

(draait ongeduldig links en rechts).

Ach!

(Ter zijde.)

Moest Mijnheer George nu komen!

GOEDMANS

(haar nadoende).

Ach!... Staat daar niet te draaien als een spinnewiel! Luister.

WILLEM.

En deze stand....

MIEJOHANNA

(ongeduldig).

Hum!...

WILLEM

(kalm, maar beraden).

En deze stand is zoo eerbaar als een andere. Stand noch ambt vereeren, maken gelukkig; gedrag en plichtvervulling veredelen den mensch! Daarbij, Isa is mijne verloofde. Weldra, goed moederken, zal mij uwe dochter helpen, milddadig helpen de kennisarme kinderkens door geest en liefde te vormen en te verkwikken.

MIEJOHANNA

(ter zijde).

Hoe krijg ik den zageman weg? Ha, victoria! ik ben er uit.

(Luid.)

Wel meester, wel. We zullen daar later over ingaan. Nu, heb ik geen tijd om uwe lessen te aanhooren; ik moet de beesten gaan voederen.

GOEDMANS.

Spreek dan al op, Meester, zoo strooit ge, verdord! rozen veur de zwijnen.

MIEJOHANNA

(heengaande).

Zwijg, treuzelaar. Trek naar het veld, verpraat uwen tijd niet, dat zal beter zijn. De meester weet ook wel, dat van praten geene oorden komen! Weg, domme kinkel!

GOEDMANS.

Ruim baan! Plaats veur de vlag!

MIEJOHANNA

(gaat naar de deur links, wendt zich ongemerkt en sluipt heimlijk naar de deur rechts, ter zijde).

Zoo kan ik Mijnheer George verwittigen.

(Af.)

WILLEM.

Welnu, pachter, ik kwam om u naar het veld te vergezellen.

GOEDMANS

(lachend).

En - uwe oogen te verlichten.

WILLEM

(even).

Natuurlijk. De bronne zoekt de vallei; de liefdestroom het minnende gemoed.

GOEDMANS.

Ge slaat altijd den nagel op den kop, Meester. Wacht een oogenblik, uw tortelduifje zal gaan komen. Ik ga mijnen halam halen.

(Gaat naar de deur links, keert terug.)

Meester, luister naar het geraas mijner vrouw niet; laat hare woorden in den wind vliegen. Moest ik ze aanhooren, sedert weken ware ons kind naar de stad. Denkt ze dan, dat ik van zin ben, het spek bij de poes te zetten? Isa zal hier blijven, al waren er duizend baronessen, duizend pastoors, die Miejohanna's hoofd met muizennesten vullen! Mijn kind moet uwe vrouw worden. Verdord! Ik zal een oog in 't zeil houden.... en mijne oogen zijn goede spioenen, en mijne vuisten dorschvlegels, als het zijn moet....

WILLEM.

Goedmans, Goedmans, giet geene olie op het vuur. Is het hart uwer vrouwe krank, ge weet wel, dat een verstandig en minzaam woord deze ziekte geneest.

GOEDMANS.

Gij hebt altijd gelijk, Meester. Veur elk gaatje vindt gij een stopselken, veur elke wonde balsem. Asa, we zullen zacht zijn als een lammeken, maar ons niet laten scheren als een schaap, niet waar?

(Klopt op Willems schouder.)

Ten anderen, gij hebt het hart mijner dochter, en het hart is troef.

Derde tooneel.

WILLEM, alleen.

Brave man! Jammer, dat hij wat te diep in het glas kijkt. Kon ik hem van die kwaal genezen, hij wierde de volmaakste mensch van 't dorp. Onder de grillen zijner dwaze vrouw zou hij nimmer plooiën; eilaas,

sedert Mijnheer George Brassart, zijn eigenaar, en dezes vriend, de officier Oscar Schuimers, hier tweedriemaal ter weke verschijnen, preek ik bijna altijd in de woestijn..... Met Oscar vooral vergeet hij zich in den drank. Wat zoeken die gasten hier?... George de barones van Papendrecht; maar Oscar?... O, deze kerels zijn van duivelschen aard, daarbij rijk, dus te gevaarlijker!... Ik durf mijn vermoeden niet uiten. Neen, ik durf niet.... Sints eenigen tijd verlies ik wil en kracht. Gansch het dorp is tegen mij opgeruid. Omdat... ja, omdat ik de waarheid bemin en rechtzinnig durf belijden wat ik denk. De burgemeester beschermt mij nog, en pachter Goedmans alleen bewijst mij vriendschap!.... Wat baat dat aan mijne verbitterde ziele, wanneer de milde adem der liefde mijne smerten niet wil genezen?.. Als een verbrijzeld schip drijft mijn harte angstig op eene zee van laster.... De liefde zou het kunnen redden!

(Met groote droefheid.)

Ach, ik wil, neen, ik durf mijn vermoeden niet uiten.

Mint zij me nog?. Ik durf het schier niet hopen,
haar blik is schuw, wanneer ze mij beziet;
haar hart is niet meer geurig veur mij open
als 't veilken, dat den morgenddauw geniet.
Mint zij me nog? Wie zal het mij verkonden?
ik dwaal verlaten in deez' droeve streek...
En Isa luistert naar de lastermonden,
en zucht zoo diep als ik van liefde spreek!
Mint zij me nog? O liet ze een woord ontglippen,
een woord van troost, mijn lijden waar' gedaan;
ik hing verrukt aan hare rozenlippen,
en vreesde niet het naderend orkaan....

De pachter blijft lang weg.

Vierde tooneel.

De vorige, ISA, (met een tuiltjen anjelieren, dat ze haastig verbergt, als ze Willem bemerkt).

WILLEM.

Veur mij deze anjers, zuiver en zoet als uw gemoed?

ISA.

Neen, Willem, veur mijn Lieve-vrouwken.

(Neemt eenen stoel, klimt er op en zet de bloemen in een potje voor het beeld.)

WILLEM

(ter zijde).

Ze spaart de waarheid.

(Luid, eenigszins spottend.)

Lieve-vrouwken zal er veel van rieken.

ISA.

Laster niet, Willem!

(Stapt van den stoel en komt vooruit.)

WILLEM.

Dat Lieve-vrouwken zegge of ik laster.

ISA

(ter zijde).

Zijne tegenwoordigheid ontstelt mij allanger hoe meer.

(Luid.)

Zij heeft medelijden met de zondaars, ze zal zwijgen.

WILLEM.

Dat geloof ik.

ISA.

Het dorp zwijgt niet....

WILLEM.

En gij hebt geen medelijden, niet waar, Isa? Gij luistert naar het gepraat der domme lieden.

ISA.

Domme lieden! En de barones en Mijnheer de pastoor?

WILLEM.

Welnu.

ISA.

Ze zeggen dat gij een godsloochenaar zijt.

WILLEM.

Ha! Ik ben een godsloochenaar, omdat ik niet huichelen kan; omdat ik God niet zoek in de kerk, maar in geest en waarheid; omdat ik zijn wezen betracht zoowel in het bloeien der nietigste plant als in het glinsteren der heerlijkste star!... Ik

ben een godsloochenaar, omdat ik de gansche menschheid bemin als de verhevenste uitdrukking der Godheid; omdat ik een hemelsch geluk gevoel denafzonderlijken mensch te schatten, niet volgens zijne belijdenis, maar volgens zijne daden. Men lastert, men vervolgt mij, omdat ik de vrome werkers vereer en de stem verhef tegen de vadsigaards..... Tegen de gewijde en gewapende vadsigaards!... Twee wormen die gedurig aan de edele plant der vrijheid knagen, elkander omhelzen over de lijken des volks en hun spookachtig bestaan verlengen door geestverstomping en geweld.

ISA

(eenigszins aangedaan).

Zwijg, Willem, zwijg. Raak deze snaar nimmer aan. Ge pijnigt mij te zeer met uwe zonderlinge principen. Ach! Ik heb het u reeds zoo dikwijls gezegd.

WILLEM.

Het zij zoo, Isa... Doch weet, dat plicht alleen mij aldus deed spreken... Vooral tot u, Isa; want ik dacht in u eene ziele gevonden te hebben, die door liefde en rede geslepen, glinsteren zou als een diamant; eene ziele die mijn pogen, hoe gering ook, zou beglansen met de warmste genegenheid!.... Ik heb mij dus bedrogen?... Het roest des bijgeloofs kankert dan wel diep in uw gemoed? En....

(Isa sterk beziende, zij siddert. Ter zijde.)

Neen, ik wil mijn vermoeden niet uiten!

(Luid).

Eilaas, sinds lang lacht ge mij niet meer vriendelijk tegen. Gij luistert niet meer naar mijne helderste droomen. Zijt gij dan koude assche geworden, waarin geene vlamme meer gloeit? Spreek, o spreek! Waarom zijt ge nu onverschillig aan mijne schoolkinderen? Die beminnenswaardige kleinen, waar wij te zamen, zoo zeidet gij vroeger, zouden veur

zorgen als vader en moeder. Gij, Isa, zoudt hun hert met liefde en zachtmoedigheid vervullen.... Ik, hun hoofd met kennis en vroolijkheid.

Ach, wie brengt de schoone stonden
onzer eerste liefde weer,
toen ge waart aan mij verbonden,
met de ziele, gansch verslonden
n de reinste liefdeleer!
Ach, wie brengt de schoone stonden
onzer eerste liefde wêer!

ISA

(ter zijde).

God! Hij zou mij nog bewegen.... En George?... Het moet er uit!...

WILLEM.

Als er geene nelken bloeien
is het ook geen zomertijd,
als er geene kussen gloeien
die de herten zalig boeien,
ach! dan dient er niet gevrijd.
Als er geene nelken bloeien
is het ook geen zomertijd.

Welaan, een zoen?

(Neemt hare hand.)

Ge weigert?... Dan ben ik van elk verlaten.... O, de laster rukt dan de liefde uit de herten, gelijk de winter de bladeren van de boomen scheurt.

(Laat hare hand los.)

ISA

(ter zijde).

George!... O George!... Ik bemin George.

(Luid en aarzelend.)

Gij hebt het gewild, Willem. Uw eigen kwaad straft u. Waarom moest gij onzen heiligen Godsdienst aanranden? U elk ten vijand maken? Mijn vertrouwen in u vernietigen, door mijn innig geloof gedurig te bespotten?... Ik.... Ik....

WILLEM.

Gij... Gij... wendt uwe blikken van mij in het gevaar! Gij begeeft mij lafhartig in den bittersten strijd.. Gij wilt henen om in de stad te schitteren!.. Welnu, ik zal u volgen, u overal volgen, nooit met haat, Isa, maar altoos met genegenheid... Ja, ik zal u volgen, want de liefde blaakt in mij als eene goddelijke vlam, die de verachting niet uitdooven kan... Isa, o Isa, veur uw heil, leg toch niet de zalf der huichelaars op uwe gewonde ziele!... Ween, ja ween!... Een zoete stroom tranen spoele uwe verblindheid weg.... Isa, o Isa! spreek een woord... een enkel liefdewoord, en het hart springt mij over de lippen van hemelsche vreugde....

ISA.

Ik... Ik min... ach! Ik kan niet spreken!..

(Ter zijde.)

Eilaas, ik durf het niet bekennen...

GOEDMANS

(achter de schermen).

Aan 't spinnewiel, van tranen nat
het aardig kind te morren zat.

Denkend aan de min

diga, diga, din!

Kloeg ze: wielken brom,

diga, diga, dom!

WILLEM.

Geen woord, Isa. De brave man moet ons leed niet zien.

Vijfde tooneel.

De vorigen, GOEDMANS.

GOEDMANS.

Ik heb u lang laten wachten, niet waar, Meester? Ik vond mijne spade niet.... Doch ge waart in goed gezelschap... Welnu, geef den afscheidskus. Gij aarzelt.... Verdord! Ge ziet er uit als een neve-

lige winterdag, zoo koud en treurig!

(Goedmans duwt Willem naar zijne dochter.)

Toe, toe, de lente is rijk aan bloeisel en de jonkheid mild aan kussen....

WILLEM

(ter zijde).

Ik voel in het hert de golven der hevigste smart bruischen!

ISA

(tot Willem).

Met dezen kus begraven wij onze...

(Zij omhelzen elkander.)

GOEDMANS

(bezieet het kussende paar met voldoening).

Wat schoon koppelken! En men zou dit willen scheiden. Verdord! men rekt zonder den waard. Hoort hoe zij zich zoenen... Een vogelenpaar in de haag... Ha! dit zoenen verheugt mij als nachtegalenzang.

(Ze laten elkander los.)

Te zamen:

GOEDMANS.

Wat is de liefde toch schoon in het leven,
zielen versmelten zoo zalig te gaâr,
zoenende lippekens spinnen en weven
rozige banden veur 't minnende paar.

ISA.

Wat is de liefde eene bronne van tranen,
wordt men haar strijden in 't harte gewaar,
zoenende lippen, ge komt me vermanen
tegen die vlamme vol vreugde en gevaar.

WILLEM.

Wat is de liefde een vergiftigend treuren,
smelten de zielen niet zalig te gaâr;

zoenende lippen verknagen en scheuren
rozige banden veur 't scheidende paar.

GOEDMANS.

Nu naar het veld!

(Tot Isa.)

Verdord! Ge weent? Van vreugde, niet waar, zottinne?

(Tot Willem.)

Meester, gij hebt gelijk, de bloeme spruit in

regen, de liefde in tranen.... Maar het zal niet lang meer duren, of ge kweelt als vogelen in een liefdenestje. Kom, Willem.

(Af.)

WILLEM.

Vaarwel, Isa!

ISA

(hare tranen snel afvagende).

Vaarwel, vaarwel, Willem.

(Willem af.)

GOEDMANS

(door het venster).

Verdord! zijt ge aan elkander gelijmd!...

Zesde tooneel.

MIEJOHANNA, ISA.

MIEJOHANNA

(ter zijde).

De treuzelaars zijn weg.

(Luid.)

Vandaag komt Mijnheer George, kind.

ISA.

George, ha!

MIEJOHANNA.

Ge zijt ontroerd?... Ja, ja, wees blijde; want vandaag meldt hij ons of Mevrouw Batens u aannemen zal, en ik heb een voorgevoel...

ISA.

In het koffiehuis, moeder?

MIEJOHANNA.

Wat zult ge daar pronken en pralen als eene zonnebloem. Alle dagen met uw zijden kleed.. Dat is wat beters dan met uwen armen schoolmeester, he?

ISA.

We zullen Willem hier niet meer zien, moeder.

MIEJOHANNA.

Gij hebt mijnen raad gevolgd? 't Is af... Victoria! Victoria! wees daarom niet bedroefd. Een vrijer verloren, tien gevonden. In de stad zullen andere kleppers naar u dingen... Nu, moeten wij vader overwinnen, hem van den godsloochenaar losrukken.. Daarin zal Mijnheer George ons helpen, en Mijnheer Oscar, en de Barones, en de brave Pastoor! Vivat, vivat, het land is gered..... Kind, als Mijnheer George komt, roep mij dan spoedig, ik ga de koei-

en melken, mij nadien opschikken!... vivat, vivat, vivat, victoria!

(Gezwind af.)

Zevende tooneel.

ISA, alleen.

Ben ik nu van mijne oude liefde verlost?... Ik heb Willem toch zoo gaarne gezien, meer dan ik zeggen kan... Waarom luisterde hij naar den booze? Waarom noemde hij mijn innig geloof, dweperij? Neen, ik kan hem niet meer beminnen! Men vervolgt hem, 't is waar; doch, waarom leeft hij niet als de andere menschen? Niemand verdedigt hem hier, vader alleen blijft in hem verblind. Vader weet niet wat men over Willem zegt; ik ook verberg hem, dat ik Willem vlucht; naar de stad reikhals om zijne principen niet meer te moeten bestrijden; en ook om zijne vervolgers niet meer te moeten hooren!... Mild kussend ben ik van hem, van de oude liefde gescheiden... Mag ik de nieuwe volgen? Mijne liefde veur George, onzen eigenaar!... Eene liefde, waar zelf moeder niets van weet... Mint mij George? Hij schijnt toch zoo vroom, zoo christelijk en goed. Mint hij mij? Waarom zou hij mij anders in de stad trachten te plaatsen en mij dagelijks willen zien?... Rijk is hij nogtans en ik ben een onnoozel boerenmeisje... maar is hij niet godsdienstig, en de vriend van onzen Pastoor en der Barones? Waarom zou ik hem dan niet mogen gelooven?... Welk gedacht!... De bloemen zullen het mij verklaren.

(Loopt naar het opene venster, plukt eenen leeuwentand, terug op het voorplan.)

Gij, bloeiend aan des vensters rand,
 o Leeuwentand,
 verklaar of hij het boerenkind,
 van harte mint.

(Zij blaast.)

Wonderbare bloeme,
 mag ik mijn hem noemen?
 Neen!... Ja!...

(Blaast telkens als zij Neen of Ja zegt.)

Halmkens blank als sneew,
 vliegt niet allen henen....
 Neen.... ja.... Neen.... o wee!
 Hart, nu moogt ge weenen.
 O wee! o wee!

(Dekt haar gezicht, zwijmelt. Gedurende het gezang komt George op. Hij vangt haar in zijne armen.)

Achtste tooneel.

De vorige, GEORGE.

GEORGE.

Ge vraagt aan de ruivende bloemen
 of ik u, geliefde, bemin?
 of ik u veur eeuwig zal noemen,
 mijn' engel, naar hart en naar zin!
 o, konden de bloemekens zingen
 ze riepen u juichende na:
 zoolang als er starrekens schingen
 bemint hij u, lieveken, Ja!

TE ZAMEN.

Ha, ha, ha! Ha, ha, ha!
 bemint hij zijn lieveken, ja!

GEORGE.

Smijt gauw die leelijke verdorde bloeme weg, die u over mijne liefde in twijfel brengt! Hebt

ge mij dan niets frisschers, minneken zoet?

(Isa blik in 't ronde, denkt eene wijl, dan neemt ze bevend een takje van den tuil voor het Lieve-vrouwenbeeld.)

Vervulle die tak anjelieren
met geurige trouw uw gemoed...

(Geeft hem het takje.)

Ik, arme, zal blijde u versieren
met liefde, als de bloemekens zoet.

(George steekt de hand omhoog.)

Ik zweer!

ISA.

O zweer niet, want eeden verstrikken,
verslijten de liefde weldra,
bewaer me die zuivere blikken
en 'k loope gewillig u na.

TE ZAMEN.

Ha, ha, ha! Ha, ha, ha!
En 'k loope gewillig u na.

GEORGE

(opent de armen).

Welaan, overschoone beminde
de kussen verschijnen zoo spâ?...

ISA

(verwijdert zich lachend).

Men zoeke hetgeen men wil vinden....

(Hij omhelst en kust haar.)

Negende tooneel.

De vorigen, OSCAR SCHUIMERS.

OSCAR.

Of stele 't, dat doet ook geen' schâ!..

TE ZAMEN.

Ha, ha, ha! Ha, ha, ha!

Of stele 't, dat doet ook geen' schâ.

ISA.

Ach George, waarom zijt ge niet alleen gekomen?... Ik betrouw dien mensch niet.

GEORGE.

Wat? mijn beste vriend, maar....

ISA.

Als ik hem zie, dan doorvlijmt de angst mijnen boezem.

(Ter zijde.)

Ik ga moeder roepen.

(Traag en stil af.)

OSCAR

(ter zijde).

M i l l e b o m b e s ! Ik ben hier nog altijd welkom als de hond in het kegelspel.

(Luid.)

Asa, George, waarom wordt ze schuchter? Ik ben de sperwer niet, die het duifken klampen zal.

GEORGE.

Ge zijt mijn trouwste vriend.

(Blikt rond.)

Waar is zij nu?

OSCAR

(ter zijde).

Trouwe vriend... Ja! Maar ik ben niet voornemens hier de gansen te wachten.

(Luid.)

Asa, kameraad, ik breng u nieuws en goed nieuws; ik heb den Schoolmeester met den Pachter in twist gebracht...

GEORGE.

Hoe zoo, hoe zoo?

OSCAR.

Volgens gewoonte bewoog ik den Pachter tot eene bolpartij. De meester berispte. Ik bezag hem hoonend en sprak geen woord. Woedend schoot hij tegen mij uit. De Pachter verdedigde mij... Ik zweeg en zag er uit als het slachtoffer van 's meesters

jaloerschheid en gramschap... Onnoozel slachtoffer, niet waar? Ha, ha, ha! Ja, de sukkelaar is op mij jaloersch!... Ik lachte, de Pachter tempeeste en de Meester liep eindelijk knarsetandend weg. *M i l l e b o m b e s*, dacht ik, het ijzer is heet, nu gesmeed! Ik beklieg den armen Schoolmeester, die hier tegen stroom opzwemt, die wil vliegen voor hij vleugelen heeft, die onzen heiligen Godsdienst aanrandt. Ha, ha,

ha!.. En s o m m e , ik deed aan den Pachter begrijpen, dat wie met pek omgaat er door besmet wordt... en..

GEORGE.

En?

OSCAR.

Ik heb nog eenige boeren tegen den Meester opgemaakt, die hem gansch zullen afbreken, en eindelijk heb ik den Pachter aan den drank en zijne bedenkingen overgelaten.

GEORGE.

Wel, zoo verlost ge mij van eenen medevrijer, die nog te dikwijls tusschen mij en haar zweefde.

OSCAR.

Gelukkige jager! Nu, krijgt ge Isa naar de stad, het haasken in den scheut, niet waar schelm?

GEORGE.

o Ik bemin dit eenvoudig kind oprecht!

OSCAR.

Oprecht? wie houdt ge veur den aap! Stelde ik u daarveur met de weduwe van den Baron van Papendrecht in betrekking. Verslijt ge hier veur het boerinnenken of veur de Barones driemaal ter weke de steenen der kerk? *M i l l e b o m b e s !* Isa is een broksken, dat ge in 't geniep zult binnenspelen...

GEORGE.

Oscar, spot niet. Isa bemint mij met al den gloed harer ziele.

OSCAR.

Des te beter. Eene verliefde meid is veur haren minnaar eene opene schuur.

GEORGE.

O zij is zoo hemelsch schoon, zoo rein!

OSCAR.

Des te beter, zij zal des te smakelijker wezen.

GEORGE.

Maar....

OSCAR.

Breng ze naar de stad, breekt ge daar een ei met haar, niemand zal er over kijken of mikken, en bij de Barones blijft ge zoo blank als sneeuw.

GEORGE.

Maar ik wil Isa niet verleiden.

OSCAR.

Zoo? Dan heb ik de boeren veur niemendalle tegen den Schoolmeester opgehitst; dan hebt ge wekelijks den wijn in des Pastoors lijf verloren gegoten? Dan heb ik mij met den Pachter zoo dikwijls beschonken veur het licht zijner oogen? En dan hebt gij Mevrouw Batens' handen met goud gewasschen om het plezier te hebben eene boerin achter haar buffet te zien pronken? - Wat wilt ge dan?

GEORGE.

Ja, dit spel kost mij reeds te veel geld. Ik wil trouwen.

OSCAR.

Haar trouwen, *Mille bombes!* Zijt ge stapelzot? Weet ge dan niet, dat een ongelijk huwelijk een bed vol netelen is! Wie trouwt er heden nog! Genieten is het ordewoord der samenleving! Ge zijt een kind der weelde; proef zonder dwang of band van alle vruchten; neem de sappigste, zooals Isa, eerst; zijt ge moê geboeld, ga dan rusten in de armen der Barones.

GEORGE.

De Barones is zoo week.... ze zal mij geene kinderen schenken.

OSCAR.

Kinderen! wie denkt nog aan dit ongemak? Spitsburgers, domme werklieden, ezels, slaven die de plagen der menschheid willen dragen. Hebt ge dan geene gezondere principen.... *Mille bombes!* Laat ons de kiekens aan het spit steken, maar als dappere hanen onze pluimen behouden.

GEORGE.

Maar!

OSCAR.

Onze pluimen!..., ons goud, onzen stand, wil ik zeggen. Gij hebt goederen, de mijne liggen wel is waar in de maan, maar deze macht,

(klopt op zijnen degen.)

beheerscht de wereld! Wij kunnen dus,

vriend Oscar, wel een blicksken uitwerpen om eenen snoek te vangen, maar mogen ons zelf niet laten stropfen. Isa kome naar de stad, dan knapt ge den buit... Het heeft mij moeite en u geld genoeg gekost om het zoo verre te brengen.... Denk aan de Barones, en zing wanneer ge met haar in het bruidsbedde stapt:

Liefde zoekt eene opene zee,
daar de golving van bekoort;
kindren hindren, brengen wee,
smijt ze dus maar over boord.

GEORGE.

Welnu, ik volg uwen raad.... altijd uwen raad! Maar dit onschuldig meisje verleiden....

OSCAR

(ter zijde).

In het oog komt de rouw gemakkelijk, ook de krocodil kan weenen.

(Luid.)

Mille bombes! Wie vuur wil hebben moet den rook verdragen!

(Ter zijde.)

Ajésuite jésuite et demi.

Tiende tooneel.

De vorigen, MIEJOHANNA.

MIEJOHANNA

(gedurig buigende).

Dag, heeren.... Zet u, heeren.... Waarmede kan ik u aangenaam zijn, heeren?

(Zij zitten neêr)

.

GEORGE.

Met niets, Miejoanna.

OSCAR.

Dank u, moeder!

(Ter zijde.)

Een vleiwoord! een vangwoord.

MIEJOHANNA.

En het koffiehuis, Mijnheer George.

GEORGE.

Mevrouw Batens stemt toe.

MIEJOHANNA.

Victoria, victoria! - Maar mijn man, mijn lompe man!

Elfde tooneel.

De vorigen, ISA.

ISA.

Moeder, ach, moeder!... Daar komt vader dronken met eene bende boeren.

MIEJOHANNA.

Heeren, neemt geene aandacht! die vent zal mij van schaamte doen sterven.

OSCAR

(tegen George).

Mijn werk!

(Luid.)

Moederken met honig temt men den beer, en als de man zat is slaat de vrouw den tap op 't vat, en ze is baas. Mille bombes, victoria!

(Danst met Miejoehanna rond.)

GEORGE

(tot Isa).

Lieveken, nu zullen wij uwen vader overhalen.

Twaalfde tooneel.

De vorigen, GOEDMANS en BOEREN.

GOEDMANS.

Heisa lustig, wakkre boeren,
als het werk is afgedaan,
laat u door de vreugd vervoeren
zingt dan bij het huiswaarts gaan.

CHOR.

Hebben wij geen' wijsche zalen
waar de wulpschheid weeldrig wacht,
en lacht!
Wij toch hebben zonnestrallen,
nachtegalen,

weidengeur en woudenpracht!

GOEDMANS.

't Veld is ons een tooverhemel,
Waar het leven juicht en danst,
waar in eeuwig bont gewemel
Godes goedheid geurt en glanst!

CHOR.

Hebben wij geen' grootsche kerken,
 waar men God ten toon in stelt,
 veur geld!
 Wij toch kunnen zijne werken
 steeds bemerken,
 gratis in het wislend veld!

GOEDMANS.

Ziedaar het lied van den Schoolmeester! Luistert....

EENIGE BOEREN.

Leve de Schoolmeester!

OSCAR.

Mille bombes! Dat gespuis verkoopt zich voor eenen appel en eene ei, en loopt
 naar den vijand over.

(Springt tusschen de boeren, spreekt hevig en deelt geld uit.)

ISA.

Vader, ach vader!

GOEDMANS.

Luistert naar het lied van mijnen vriend den Schoolmeester.

MIEJOHANNA.

Verzopen kalf, foei!

GOEDMANS.

Luistert....

EERSTE BOER.

Weg met den Schoolmeester!

TWEDE BOER.

Den ketter, die onze kinderen bederft!

DERDE BOER.

Den geus, die uw huis tot schande brengt!

VIERDE BOER.

Waarom jaagt men dit schandaal niet van het dorp?

VERSCHEIDENE STEMMEN.

Weg, met den Schoolmeester, weg!

GOEDMANS.

Vrienden... luistert!...

ISA.

Ach, vader, men beschuldigt hem te straf!

(Miejohanna en George rukken haar woedend achteruit.)

GOEDMANS.

Ja, kind... 't vat geeft uit wat het in heeft en de raven kraaien tegen de zon... luistert.

EERSTE BOER.

Red uwe dochter uit zijne klauwen.

TWEEDE BOER.

Laat ze naar de stad gaan, verlos haar.

DERDE BOER.

't Is haar heil!

AL DE BOEREN.

't Is haar heil... 't Is haar heil!

GOEDMANS.

Welaan, is 't kalf verdronken, men vulle den put! ze kan gaan!

MIEJOHANNA.

Victoria!

GEORGE.

Daaraan doet ge wel, Pachter. Want ik kwam u tegen den Schoolmeester
waarschuwen, u zijnen omgang afraden, of uw land...

GOEDMANS.

Begrepen, Mijnheer Georges. Maar men vergeet geen en ouden vriend als eene
versletene broek.... Laat mij dus veur mijnen troost het laatste coupletje zingen van
des Schoolmeesters lied.

GEORGE en OSCAR.

Daar is geen kwaad bij.

GOEDMANS

(Miejohanna en Isa naast hem).

Wordt bij ons niet veel gebeden,
wij toch voeren in den zin,
vrome daden, reine zeden,
losse vreugde, warme min.

CHOOR.

(Gedurende het choor omhelst Goedmans zijne vrouw en dochter.)

Hebben wij geen' pronkgebouwen,
waar men 't pralend schoon geslacht
in betracht!
wij toch mogen met betrouwen
blij aanschouwen,
kuische vrouwen, kloek en zacht.

EINDE VAN HET EERSTE BEDRIJF

Tweede bedrijf.

Bovenkamer in het koffiehuis. Links eene deur. Rechts eene venster, daarnevens Isa's Lieve-vrouwenbeeld. Tafel en stoelen.

Eerste tooneel.

ISA, MIEJOHANNA.

ISA.

Met George in schuldige betrekking?.. Goede moeder, blik mij in de oogen, ik moet ze niet nederslaan. Ik mag hier weggaan in deugd en eer.

(Miejohanna kust ze.)

Ja, kus mijne wangen moeder, van schaamte moeten zij nog niet blozen.

MIEJOHANNA

(ter zijde).

God, wat is ze schoon!

(Luid.)

Wel, mijn kind. Doch van waar die lastertaal?

ISA.

Moeder, ik heb het u nog niet durven zeggen.... Nu, moet het er uit: George bemint mij.. mint mij zoo vurig.

MIEJOHANNA.

Mijnheer George bemint u? Waarlijk waar? Ik voorzag het wel, welke eer! Doch voorzichtig, kind, voorzichtig; want kwame er u iets over, op mijn hoofd alleen viel het neder. Vader is zoo een dwars lomphout. Denk eens na, kind, hij is in de stad en wil mij tot hier niet vergezellen. Van u wil hij niet hooren; in het dorp raast men hem zot; hij drinkt als een kalf en is onhandelbaar als een wild dier, sedert Willem Arends de gemeente verlaten heeft... Doch, is het waar, kind, dat die lekkere schoolmeester hier zoo wel geplaatst is?

ISA.

Vier duizend frank 's jaars, moeder. Is dat niet wel?

MIEJOHANNA.

De deugenieten alleen hebben geluk!. Moest men hem daarom van het dorp jagen?

ISA.

Hij komt hier alle avonden. Daarom....

MIEJOHANNA.

Kind, neem u in acht veur den goddelooze. 'k Wed, dat *hij* de uitstrooier dier lastertaal is.

ISA.

Neen, moeder, dat niet... Ik verkeer met Willem niet meer, maar kan den braven jongen niet onrechtvaardig laten beschuldigen. Ware George niet zoodanig jaloersch, ik zou somtijds nog wat met hem praten; hij is zoo verstandig.

MIEJOHANNA.

Mijnheer George is jaloersch?

ISA.

Omdat Willem hier dagelijks komt, verlaat ik dezen dienst.

MIEJOHANNA.

Victoria, kind! Verlaat hem zoo gauw mogelijk! Ha, hij is jaloersch? Hij heeft u dan waarlijk lief... hij zal met u trouwen! Dan keert gij als de barones, rijker dan de barones in het dorp terug. De lastermonden zijn gestopt; vader staat te gapen met den mond vol tanden, de oogen wagenwijd open en ik roep: Victoria! ziet ge nu botmuil, waarom ze naar een pensioonaat moest en fransch leeren? Ziet ge nu, steenezel, waarom ze een koffiehuis moest bewonen?... En... wanneer verlaat ge dezen dienst?

ISA.

Nog dezen avond, moeder, trek ik naar het nieuwe koffiehuis.

MIEJOHANNA.

Ware het niet zoo laat, ik ging mede. Het donkert reeds.

(Gaat naar het venster, rukt het open.)

De sterrekens schijnen al, ik moet vader nog opzoeken en weet niet waar het nieuwe koffiehuis is.

ISA.

Ik ook niet, moeder. De stad is zoo groot.

George heeft den nieuwen dienst gevonden en zegt dat hij beter is dan deze.

MIEJOHANNA.

Brave Mijnheer George; betrouw hem, hij is zoo christelijk! nog alle weken komt hij bij ons ter kerke. Ja betrouw hem, houd u rein en eerlijk. Ik verlaat u overgelukkig... ziedaar mijnen zegen, kind.

(Kust en zegent Isa, ter zijde.)

Ha! Mijnheer George is jaloersch, Victoria!

(Snel af.)

Tweede tooneel.

ISA,

(alleen; verzamelt eenige kleedingstukken).

Ik ben zoo gerust niet als moeder. George bemint mij, ik volg zijnen raad. Ik moet hier weg. Mevrouw Batens voert somtijds zulke zonderlinge taal en George's vrienden, vooral Mijnheer Oscar, doen mij door hunne onzuivere blikken en gebaren dagelijks blozen. Waarom houdt George zich met zulke kerels op? Slemmers, die hier op zijne rekening drinken. Ruziemakers, die reeds den goeden Willem bedreigden. Willem, ach, Willem!.. Hij beziet mij soms zoo bedrukkelijk. Zijne edele blikken schijnen mij te beschermen tegen de onkuische lonken zijner vijanden!... Zou hij mij volgen? Ach, ongelukkige, waar zijn nu mijne zinnen? Willem! George!.. Welke strijd in mijn gemoed!. Kom, ik wil bidden. Het gebed troost en verlicht mij altijd.

(Knielt voor het Lieve-vrouwenbeeld, zingt zacht. Maneschijn in de kamer.)

De mane schijnt zoo prachtig,
o, heilge maget zoet!
schijn ook zoo engelachtig
in mijn bedrukt gemoed.

Bij Jesus bitter lijden,
 o help mij in het strijden....
 o Maria,
 Semper dulcis, semper pia!

Derde tooneel.

OSCAR, ISA.

OSCAR

(ter zijde.)

Niemand heeft mij bemerkt. Zij is alleen. Het appelken is rijp, het moet vallen. Wij zullen het voor u proeven, vriend Georges.... à jésuite, jésuite et demi!

ISA

(de stem verheffend).

Daar woelen wilde wolven
 verradersch rondom mij;
 bewaar me van die wolven
 maar heb toch medelij
 met hen, die 't kwaad betrachten,
 de schoone deugd verachten,
 o Maria,
 semper dulcis, semper pia!

OSCAR

(ter zijde).

Mille bombes! Ze is om te stelen... Wat is ze schoon!... Veur haar zou ik den duivel eenen bokstand trekken. Ja, de verslenste Barones verwenschen.

(Nadert Isa, wijkt wanneer zij smeekend aanheft.)

ISA.

Ik bid u, goede moeder,
 hoor mij genadig aan;
 wees iedereen ten hoeder
 en droog elks droef getraan.
 Geef ieder blijde zinnen,
 een hart om kuisch te minnen,
 o Maria,
 Semper dulcis, semper pia!

OSCAR.

Vuur is mijn bloed; vlammen verslinden mijn hart! Wat houdt mij tegen?

ISA

(springt verschrikt op).

God! Wat wilt gij? uw blik is zengend!... Wat wilt gij?

OSCAR.

Ik min u. Ge zult mij toehooren!

(Wil haar omhelzen.)

ISA

(angstig).

Raak mij niet!

OSCAR

(ter zijde).

Ze is moeilijker dan de Barones.

(Luid en smeekend.)

Wees aan mij, wonderbaar kind! Ge zult met George trouwen... Ik zal u helpen... Isa lief... Ik zweer het u.

ISA

(met afgrijzen).

Nooit, nooit!

OSCAR

(neemt haar woedend vast).

Aan mij!

ISA.

Hulp, hulp!

(Zacht muziek, door het venster klinkt Willem's stem.)

Ach, wie brengt de schoone stonden
onzer reine liefde weer?

OSCAR

(laat haar los).

Mille bombes! Die stem.... O, ik zal mij wreken!

ISA

(naar het venster loopend).

Willem, Willem!

OSCAR

(neemt haar bij den arm, dreigt met eenen dolk).

Geen woord of ge sterft!

(Snel af.)

Vierde tooneel

ISA

(blijkt door het venster).

Niemand op de straat!

(Terug in het midden des tooneels.)

Niemand!... Ha! hij is heen, de booswicht. Wat is mijn gemoed vol doodsangst....
Ja, ik moet hier weg; hier uit den poel van meened, zonde en laster. Kon ik nog naar
mijn dorp terug? Wat zouden de menschen zeggen? En vader, moeder en George?
Hem zal ik volgen, hem zal ik alles

openbaren! Ach neen, ik mag niet!.. Oscar's bedreigingen... de dood! Waar heeft mij de lichtzinnigheid gebracht? Hoe bang wordt het aan mijn hart... Mijn hoofd brandt.....
Lucht! Lucht!

(Loopt naar het venster.)

De starrekens blinken zoo zacht,
ze troosten en schenken me moed.
Hoe helder wordt nu mijn gedacht,
hoe rustig mijn lijdend gemoed...
o, die lieve starrekens!

(Droomend in het midden des tooneels.)

Wat rijst er in 't neevlig verschiet,
ons huisken en moeder die spint....
ze lispelt een liefelijk lied,
getuigend hoe zij me bemint....
o, dit lieve moederken!..
En ginds in de geurende wei,
plukt Willem meibloemekens af,
Ach, waren we er nog met ons beï...
helaas! het verleden is 't graf.
veur de liefste lievekens!

(Men belt, zij verschrikt.)

God! waar was ik? Ja, ik moet George volgen, ik mag hem niet trouweloos wezen.
Ik moet deze plaats verlaten.

(Zet haren hoed op, neemt haastig eenige voorwerpen.)

Afscheid nemen van Mevrouw Batens... Oscar vluchten!... Willem!...

(Men belt heviger.)

George wacht mij!

(Spoedig af.)

Tooneelverandering.

Koffiehuysaal. Rechts op den achtergrond de schenktafel. Deur in het midden. Stoelen en tafels.

Vijfde tooneel.

GEORGE, MEVR. BATENS, ISA, JONGE HEEREN, BEDIENDEN en KLANTEN.

George met eenige jonge heeren aan de tafel links op het voorplan. Mevrouw Batens, achter de schenktafel, spreekt met Isa en gerieft de bedienden, die links en rechts de bezoekers bestellen. Men speelt in de zaal met de kaart, den domino, leest het dagblad en houdt gepraat. Door gansch het koffiehuis heerscht eene levendige beweging.

JONGE MEEREN (met champagneroomers in de hand).

CHOR.

Alles wat we lieven leve,
leve lang champagne-wijn!
alles wat we haten beve,
beve zelf veur onzen schijn!

GEORGE

(schenkt).

Hei! neemt den beker blij ter hand.

CHOR.

Hip, hip, hoerah!

EERSTE HEER.

En leer ons hoe ge uw netje spant.

CHOR.

Ja, ja!

GEORGE

(ongeduldig).

Toe, vrienden drinkt de bekers uit!

CHOOR.

Hip, hip, hoerah!

TWEEDE HEER

(naar Isa wijzende).

Maar zeg, hoe vangt ge zulken buit?

CHOOR.

Ja, ja!

GEORGE

(ongeduldiger).

Drinkt, vrienden! laat mij onbevraagd,
eer gij het haasken schuw verjaagt.

CHOOR

(met bekerklank).

Klinken,
drinken,
mag wel zijn!
Laat de kurken springen,
bij 't zingen
van 't refrijn:
Alles wat we lieven leve,
leve lang champagne-wijn!
Alles wat wij haten beve,
beve zelfs veur onzen schijn.
Hip, hip, hoerah!

(Terwijl men zingt komt Oscar op.)

Zesde tooneel.

De vorigen, OSCAR.

OSCAR

(klopt George op den schouder. Somber.)

Het rijtuig is vaardig... uw speelding wacht... Ge kunt vliegen... Maar...

GEORGE.

Maar?

OSCAR.

Hoevele flesschen bij het souper?

GEORGE.

Nog al?

OSCAR.

Koken kost en belofte maakt schuld. Me-

vrouw Batens wacht ook hare belooning.

(Naar Isa ziende.)

En ik wil mij bedwelmen.

GEORGE.

Tien?

OSCAR.

Tien! Mille bombes. Eene bedelaarsgift veur eene koninklijke vangst?... Vriend, ik heb dorst naar....

JONGE HEEREN.

Wij hebben dorst!

GEORGE.

Welnu, twintig!

OSCAR.

Enfin, à la guerre comme à la guerre! Geluk in de bestorming. Blusch uwen brand.

(Ter zijde.)

Ik blusch mijnen toorn.

(Zet zich en drinkt.)

CHOR.

Alles wat we lieven leve!
leve lang champagne-wijn!
alles wat wij haten beve,
beve zelf veur onzen schijn!

(Zij zetten zich.)

Zevende tooneel.

De vorigen, GOEDMANS.

GEORGE

(wijkt terug).

De vader.

ISA

(haren hoed afdoende).

Vader!

GOEDMANS

(barsch).

Een glas bier.

(Gaat somber naar het voortooneel rechts.)

GEORGE.

Alles is verloren!

OSCAR.

Laat ge den moed in de schoenen zinken? Welaan, een diner en veertig flesschen!
en we zingen den pachter blind en doof.

GEORGE

(dubbend).

Een diner en veertig flesschen?

GOEDMANS.

Kan ik een glas bier krijgen?

EEN BEDIENDE.

We schenken geen bier!

OSCAR.

Kom, pachter, drink met ons een glas wijn.

GOEDMANS.

Ik dank u, mijnheer Oscar.

(Zet zich met het gezicht naar de schenktafel, haalt een borzeken uit den zak en overteelt zijn geld. Van tijd tot tijd spreekt Mevrouw Batens geheimzinnig tegen Isa.)

GEORGE

(tegen Oscar).

Een diner en veertig flesschen! Ge perst mij uit als eene citroen.

OSCAR.

Ta, ta, ta!

(Tegen Goedmans.)

Help ons dan zingen, pachter.

JONGE HEEREN.

Het soldatenlied! het soldatenlied!

OSCAR

(staat op).

We zijn de beschermers van volk en van land,
wij de edele mannen van 't wapen;
we dragen den vrede en den krijg in de hand,
en scheren de wol van de schapen!

Met rettergetetter, trompettengeschetter,
met kling en geklank, op flink en op flank,
met 't grollende grommen van buksen en bommen
en 't huilend getier van 't mortier.

GOEDMANS

(klopt op de tafel).

Eene flesch wijn!

OSCAR.

George, straks komt de Schoolmeester.

GEORGE.

Denkt ge, dat het goud op mijnen rug groeit?

OSCAR.

Uwe pachters zullen het gelag betalen.

GEORGE

(zucht).

Welaan, 't zij zoo.

OSCAR

(nadert Goedmans).

En waar we verschijnen ter stede of in 't veld,
daar geeft men ons alles ten beste;
en kwame niet 't liefken ons tegengesneld,
we sleurden het stout uit den neste!

Met rettergetetter, enz.

GOEDMANS

(staat op).

Kan ik hier bediend geraken!

(Wil naar het buffet gaan.)

OSCAR

(tot George).

Stijfnek! naar uwe prooi!

(Duwt hem vooruit, snijt Goedmans den weg af.)

We gaan veur den vorst in het bloedig gevaar,
wie durft onze rechten trotseeren!

(Wenkt de jonge heeren, ze komen allen voor Goedmans staan. George gaat naar het buffet, waar hij met Isa hevig spreekt.)

Sa boerkens en burgerkens, voegt er u naar,
de krijger zal eeuwig regeeren!

ISA.

Vader, ach!... mijn vader!

(Af met George.)

GOEDMANS

(wil vooruitspringen).

Isa! mijn kind!

DE JONGE HEEREN

(springen en zingen rond hem).

Op rettergetetter, trompettengeschetter,
met kling en geklank, op flink en op flank!
met 't grollende grommen van buksen en bommen
en 't huilend getier van 't mortier!

(Ze loopen lachend naar hunne tafel, schenken en drinken.)

EEN BEDIENDE.

Voilà, pachter.

(Zet flesch en beker op de tafel.)

GOEDMANS

(angstig rondziende).

Waar is Isa? Ik wil door mijne dochter bediend worden.

BEDIENDE

(spottend).

Ja.... uwe dochter! Betaal.... drie frank.

GOEDMANS.

Ziedaar. Doch, vriendje.

OSCAR.

Champagne! Garçon, he!

BEDIENDE

('t geld oprapende).

Merci, Pachter. On y va, on y va, Messieurs.

(Loopt henen.)

GOEDMANS

(gaat naar de schenktafel).

Wat gaat er hier om, bazinne?... Madame, spreek, waar is mijn kind?

MEVROUW BATENS.

Comprends pas... Comprends pas le flamand!

(Gerieft voort.)

GOEDMANS.

O God!

MEVROUW BATENS.

Je n'ai pas le temps... allez!

(Wijst op Oscar.)

Monsieur Oscar vous répondra!

GOEDMANS.

Oscar!.... Welnu, nood breekt staal, laat ons bij den duivel te rade gaan.

(Gaat tot aan de tafel van Oscar.)

Mijnheer Oscar, weet gij waar mijne Isa is?

OSCAR

(ter zijde).

Vrienden, de duivinne is ons ontsnapt, we zullen den vader troosten.... en lachen.

(Luid.)

Denkt gij, dat ik uwe dochter bewaak als de uil zijn jong, pachter?

GOEDMANS.

Spot niet, mijnheer Oscar, stel eenen armen vader gerust.

EERSTE HEER.

Ze is gaan vliegen!

GOEDMANS.

Vliegen?

TWEDE JONGE HEER.

Kamerduif worden!

GOEDMANS.

Kamerduif! wat is dat, mijnheer Oscar?

OSCAR.

Broeien zonder eieren.... Daar drink!

(Ter zijde.)

Is hij zat, we maken hem zwart en werpen hem de deur uit.

GOEDMANS

(smeekend).

Mijnheer Oscar, het is geen lachspel, wees rechtzinnig, ik bid u.

(Willem komt binnen Oscar, bemerkt hem, toornig ter zijde.)

Daar is de vijand weer, ons plezier is naar de maan!

(Neemt het glas wijn terug, dat hij Goedmans aangeboden had,

luid.)

Bah, fiches-nous la paix!..Ik ken u niet, boer.

CHOR.

Alles wat wij lieven leve,
leve de champagne-wijn;
alles wat wij haten beve,
beve zelf veur onzen schijn.

Achtste tooneel.

De vorigen, WILLEM.

WILLEM.

Zoo, gij kent Pachter Goedmans niet? Mijnheer Oscar? Maar om zijne dochter te helpen verleiden, wist ge wel zijne woning te vinden.

GOEDMANS.

Willem! Willem! zijt ge nog mijn vriend? Spreek, bericht mij over Isa.

OSCAR

(dreigend).

Ge komt weer den stok in het wiel steken?

WILLEM.

Waarom niet?

GOEDMANS.

Mijne dochter! Willem, spreek!

OSCAR

(wil naar Willem springen, de jonge heeren houden hem tegen).

Ge zult sterven!

EERSTE JONGE HEER

(neemt Oscar bij den arm en wijst spottend naar Willem.)

Laat ons drinken, laat ons lachen,
lachen met den armen bloed!

CHOOR.

Ha, ha, ha!

TWEDE JONGE HEER.

Die met al zijne ochs en achen!
ach! het liefken derven moet.

CHOOR.

Ha, ha, ha!

(Ze zetten zich, ook Goedmans laat zich half bedwelmd op eenen stoel nedervallen.)

WILLEM

(verontwaardigd).

Gij spot! de schaamteloosheid gaf u dan een geweten harder dan steen?. Gij lacht met de tranen eens weerloozen mans, eens bedrogenen vaders?... Wat zijt ge moedig! Gij juicht omdat ge den val bewerkt hebt van een lichtgeloovig kind?... Welke glorie! Ja, spot, lacht, juicht, slempt en drinkt op zulken zegepraal, hij is uwer waardig!

OSCAR.

Waardig, Mille b o m b e s ! Dat de pachter fier zij, want 't is George...

JONGE HEEREN.

Leve George! zijn wijn is goed!

GOEDMANS

(woedend opspringende).

George, mijn eigenaar!

(Blikt rond.)

Weg?... Ik zal den schijnheilige, den kerkuil opzoeken.

(Wil vooruit, Willem houd hem tegen.)

Laat mij los? Ik zal den worm vertrappen... dit scorpioen dooden! Er is nog recht tegen de meisjesroovers, laat mij door, Willem!

WILLEM.

Bedaar u, Goedmans. Wat baat het! Helaas, zij is hem vrijwillig gevolgd en ze is meerderjarig.

GOEDMANS.

Vrijwillig gevolgd? ze is meerderjarig!. Meerderjarigheid is dus een dam, om het kwaad der kinderen te beschermen tegen het vaderlijk gezag? O Isa, mijne Isa, mijn eenig goed! Gij schoon en welriekend als eene jasmie! Gij opendet eens uw hert voor de edelste liefde;

(sidderend)

nu... opent gij... uwen schoot veur goud!..

(Met afgrijzen.)

Gij dient veur goud als eene... eene hoer!... O schande! schande! schande!... Weg!... Ik wil mijne dochter hebben.

(Worstelt tegen Willem.)

OSCAR

(staat op).

Mille bombes!.. Tableau: Het vaderlijk gezag worstelend tegen de mislukte liefde!

JONGE HEEREN

(staan op).

Ha, ha, ha!

WILLEM.

Waar wilt gij heen? 't Wordt nacht.... Ik zal morgen zoeken, zoeken totdat ik Isa vind. Ga gerust naar huis.... Het is zoo erg niet. Heb moed en vertrouwen... Isa is braaf! Kom!

GOEDMANS.

Braaf... o zeker! waarom was hare moeder zoo hoogmoedig?. Waarom verdreef men u uit ons huis? En waarom

(woedend op Oscar wijzend)

bracht mij die snoodaard met u in twist?...

OSCAR.

De oude duivel wordt roerend!

JONGE HEEREN

Ha, ha, ha!

OSCAR

(tergend).

Ga slapen, ja slapen, gelukkige vrind,
dan zult ge van woede niet gapen,
en denk aan de vreugd van uw liefelijk kind;
gelukkige pachter, ga slapen!

GOEDMANS.

Mijn kind... mijn arm kind! o Schurk!... Ach!

(Valt weenend op eenen stoel.)

OSCAR.

En avant!

(Dreigend tegen Willem.)

We zullen elkander ontmoeten!

(Hij en de jonge heeren verlaten al zingend en springend het koffiehuis.)

Bij rettergetetter, trompettengeschetter,
met kling en geklank, op flink en op flank!
en 't donderend grommen van buksen en bommen
en 't huilend getier van 't mortier.

EINDE VAN HET TWEEDE BEDRIJF.

Derde bedrijf.

Tooneel als in het eerste bedrijf.

Eerste tooneel.

MIEJOHANNA, alleen; (spint en zingt).

Aan 't spinnewiel een heer verscheen,
 het aardig kind trok met hem heen;
 schande was 't gewin,
 diga, diga, din!
 't wielken treurde stom!
 diga, diga, dom.

Daar, mijn draad breekt...

(Staat op, zet spinnewiel en stoelen uit den weg.)

Slecht teeken!.... Doch neen, het kan niet zijn. Mijnheer George is een goede christen en hij bemint Isa rechtzinnig. Men heeft Goedmans veur den aap gehouden.... Hij is weer dronken geweest. Ja, ja, victoria!

Tweede tooneel.

GOEDMANS, MIEJOHANNA.

GOEDMANS.

Hebt ge nu het liedje gansch uitgezongen?

MIEJOHANNA

Waarom niet?

GOEDMANS.

Hebt gij het begrepen?

MIEJOHANNA.

Of ik!

GOEDMANS.

Durft ge dan nog 'Victoria' kraaien?

MIEJOHANNA.

Zoolang ik adem heb.

GOEDMANS.

Dwaze moeder, ziet ge dan niet, dat leed en schande de plaats ingenomen hebben van ons kind?

MIEJOHANNA.

Dwaze vader, denkt ge dan niet dat Mijnheer George....

GOEDMANS.

Hij, de schijnheilige kerkuil haar liefhebben?. Ja, als de wolf het schaap!... als de roover zijn slachtoffer!

MIEJOHANNA.

Ge weet niet wat ge zegt.

GOEDMANS.

Ha, hij bemint haar!... Moest hij dan veur

mij zijne deur gesloten houden? Moest hij dan in ons huis dringen, om ons het dierbaarste dat wij bezitten te stelen? Moest hij dan Isa door den modder van een koffiehuis sleuren?

MIEJOHANNA.

Modder!... Ha, ha, ha!... Alles blinkt er van goud, en in plaats van lompe boeren vindt men daar frissche heeren en welopgebrachte jongelingen.... Modder, ha, ha, ha!

GOEDMANS.

Frissche heeren en welopgebrachte jongelingen!... zooals Mijnheer George en Mijnheer Oscar, wier eenige kunst bestaat in van ons zweet te brassen, onze kinderen te bederven en met ons, eenvoudige lieden te spotten.

MIEJOHANNA.

Domme vent! Ik herhaal, dat Isa Mijnheer George's vrouw worden zal.. en dan...;

GOEDMANS.

Zijne kamerduif, ja.

MIEJOHANNA.

Welke duif is dat?

GOEDMANS.

Loop naar den weerlicht, verblind wijf! Gij en uwe dochter zijt de nagels mijner doodkist!

MIEJOHANNA.

Een gek min of meer, doet aan de wereld geen zeer.

GOEDMANS.

Den doorn der schande voelt gij niet? Ge spot nog! Welaan, in den drank wil ik ook mijn gevoel versmachten.

Wanneer de kommer kwelt,
ter herberg dan gesneld,
daar is het goed te rusten,
goed te rusten!
En bij den bekerklank,
den gullen zoeten drank
herwint men zijne lusten,
zijne lusten!
Ik ga.....

Derde tooneel.

De vorigen, WILLEM.

WILLEM.

Neen! Ge blijft... Roep 'victoria!' goede Mie Johanna. Alles is gered,

MIEJOHANNA.

Alles is gered! Wat wilt ge zeggen?

WILLEM.

Isa is hier.

GOEDMANS en MIEJOHANNA.

Hier!

WILLEM.

Ze durft zich niet laten zien.

MIEJOHANNA.

Waarom?

WILLEM

(tot Goedmans).

Ze wil eerst vergiffenis bekomen.

GOEDMANS.

Vergiffenis? nooit!

MIEJOHANNA.

Vergiffenis, waarom?

GOEDMANS

(ter zijde).

Ja, de vrucht valt dicht bij den boom. Malle moeder, malle dochter.

(Luid.)

Vertel aan die vrouw wat er gebeurd is, Willem. Ze wil *mij* niet gelooven! Vertel het haar... doch spreek van geene vergiffenis, want ge klopt aan doovemans deur! Wie het kwaad zoekt, moet er in vergaan.

WILLEM.

Zoo, zoo, Goedmans. Wat heeft uw arm kind misdreven? Omdat booswichten ze wilden verleiden?

MIEJOHANNA

(ter zijde).

He, booswichten!

WILLEM.

Omdat dwaze lieden op haar zullen smalen; wilt gij haar ook verachten? Is zij te hoonen? Is zij te verachten? Wreekt men zich lafhartig op een slachtoffer der snoodheid?

MIEJOHANNA

Slachtoffer... snoodheid!... Het is dan toch waar?

WILLEM.

Veracht degenen, die haar hert door schijnheilige liefde bedrogen hebben, maar doorwond niet dieper haren boezem.

GOEDMANS.

Dat zij de pap ete, zooals zij ze gekookt heeft.

WILLEM.

Goedmans, wat zijt gij hard! Ik herken u niet meer; nogtans gij zoudt moeten toegeven, want gij ook zijt plichtig.

MIEJOHANNA.

Dat is hij zeker, Willem. Waarom dronk, waarom drinkt hij?... Ach, hij ziet in een anders oog eenen splinter en heeft eenen balk in het zijne.

GOEDMANS.

En gij hebt het onderste der kruik gewild. Proef nu den droesem.

WILLEM.

Goedmans, vriend, verstoot Isa niet. Vader, wat is een verstooten meisje? Een blad van den liefdeboom gerukt, dat door den storm eene wijl tot de wolken verheven, spoedig in den modder der schande valt en verrot.

MIEJOHANNA.

Dat zij kome! dat zij kome!

WILLEM.

Vader, verlaat uw kind niet!... God! wist gij wat ze sedert twee dagen geleden heeft!

MIEJOHANNA.

Zij heeft geleden! waar is zij?

WILLEM

(loopt naar de deur).

Isa, Isa, hier!

Vierde tooneel.

ISA, de vorigen.

ISA.

Vader... vader... vergiffenis! Wend u niet om... Ween niet, moeder. Uw kind is nog zuiver! Ik heb het kwaad gevluht... Ik heb

(Willem beziende)

de deugd hervonden.

MIEJOHANNA.

God, daar liggen mijne droomen!

WILLEM.

Ja, zij is nog een vlekkeloos hemelbeeld der liefde!... Ik zeg het u, veurwaar. Schenk haar vergiffenis.... Ze zal mij weder durven minnen, ze zal mij niet meer vreezen.

Zoo mild als starren op de kalme zee,
 zoo frisch als dauw die kruiden komt verkwikken,
 zoo zacht als balsem veur het snerpnd wee,
 o, vader wil dus op uw meisjes blikken.

ISA.

Zoo zoetjes droogt niet 't glansend zonnelicht
 de regendroppen, die aan leeljen hangen,
 als 't vonkje min van vaders aangezicht
 de droeve tranen mijner bleeke wangen.

Trio.

ISA.

O, vader, wil uw kind ontvangen
 Ik heb geboet, zoo wreed geboet!
 Ach open uw gemoed!
 Laat mij uw' gunst erlangen,
 O vader!

WILLEM.

O, vader wil uw kind ontvangen,
 zij is nog goed, nog hemelsch goed.
 Ja, open uw gemoed!
 Laat haar uw' gunst erlangen,
 O vader!

MIEJOHANNA.

Gij zult, ge moet uw kind ontvangen!
 veur tegenspoed, veur tegenspoed,
 Ja, open uw gemoed.
 Laat haar uw' gunst erlangen,
 O vader!

GOEDMANS.

Welaan...

(Men klopt, allen verschrikken.)

Binnen!

Vijfde Tooneel.

De vorigen, EEN BRIEFDRAGER.

BRIEFDRAGER.

Een brief. Twintig centimen

GOEDMANS

(tast in zijne zakken).

Ik vind geen geld. Zet u wat, vriend. Neem een glas bier.

BRIEFDRAGER.

Dank u, Pachter. Ik ben haastig, er stijgt een onweer op.... Hoor, de donder rommelt in de verte.

WILLEM.

Daar, vriend.

(Briefdrager af.)

GOEDMANS.

Een brief van Mijnheer George.

ALLEN.

Van Mijnheer George?

GOEDMANS

(leest).

‘Uwe dochter is mij ontvlucht, toen ik haar niets dan goed wilde...

WILLEM.

De onbeschaamde!

GOEDMANS

(voortlezende).

‘Zij hoort mij toe!....

WILLEM.

Dat is te veel!

GOEDMANS

(even).

‘Zij heeft aan mij schulden; hare nieuwe kleederen heb ik gekocht. Zend haar spoedig terug; zij kan mij betalen.... zoo niet zal ik haar met mijnen vriend Oscar komen bezoeken; en met u, Pachter Goedmans, over de vernieuwing uwer pacht handelen.’

WILLEM.

Welnu, dat ze komen.

MIEJOHANNA.

Arm kind, moest dit zóó eindigen?

(Zij weent).

GOEDMANS

(woedend).

Schoone kleederen! schulden! de pacht kwijt! de eer verloren! weg, weg! van onder mijne oogen...

MIEJOHANNA en ISA

(smekend).

Vader!

GOEDMANS.

Ween, over onzen ondergang, rampzaligen. Gij zult met uwe tranen den smaad niet afwasschen, noch den spot van vriend en vijand verzachten.

WILLEM.

Goedmans, vriend, bedaar u! uwe toekomst is schooner dan gij meent. Ik trouw met Isa. Gij komt allen bij mij wonen. Ik win immers genoeg? Troost u dan.

GOEDMANS.

Troosten!... Geneest men de wonde der oneer. Troost veur schande geeft den dood... welaan!

(Snel af links.)

MIEJOHANNA en ISA.

Vader, vader, o wee!

(Ze loopen

hem weenend achterna. De deur valt met geweld achter haar toe. Het onweer nadert; de donder wordt duidelijker.)

Zevende tooneel.

WILLEM

(rukt vergeefs aan de deur).

Ach de dood!... Het menschenhart is moedig en verblind in den ramspoed; 't siddert voor geene euveldaad; de tranen der onschuld kunnen het bedaren. Isa zal haren vader overwinnen, want zij is onschuldig!... Arm kind, hoe kunt ge nog zooveel verduren, na den schrikkelijken nacht van gister. Nog klinkt mij als in het eenzame straatje haar gekerm in de oogen: Willem, Willem, hulp! Nog zie ik haar met losgeslingerde haren, halfnaakt in de duistere kamer worstelen tegen Oscar en Georges! Ha! Gij geile gedachteloze schurken! Gij wist niet dat liefde dag en nacht het beminde wezen volgt en beschermt! Gij wist niet, dat liefde alles overwint, rijkdom en geweld, meened en bedrog!... Welnu, waag nogmaals uwe onnoembare onderneming... de liefde houdt wacht.... Ik ben hier!

Achtste tooneel.

OSCAR, GEORGES en WILLEM.

OSCAR.

En wij ook!

WILLEM

(springt vooruit en grijpt George bij de keel).

Gij zult mij niet ontsnappen, valschaard!

(Zij worstelen.)

OSCAR

(loopt naar de deur links).

Ze is toe.

(Blikt rond.)

Wij alleen!...

(Ziet door het venster.)

Geene ziel... de donder grolt daar buiten als de woede in mijn hart! De bliksem vlamt.... ach, hadde ik toch dien straal... Ha!

(Trekt eenen dolk.)

Helsche macht, koel mijne wraak.

(Loopt naar de vechtenden; doorsteekt Willem.)

WILLEM

(valt).

Verraad! O ramp!

GEORGE

(verschrikt).

Hij is dood!

OSCAR.

Wij zegepralen!

GEORGE

(met afgrijzen).

De wet... het gerecht!

OSCAR.

Het goud!... de macht!

GEORGE.

God!

OSCAR.

Wie heeft het gezien? Waarom hebt gij goud? Waarom zijn we gewapend? Om ons te beschermen, om ons te verdedigen! In de vernietiging onzer vijanden ligt onze wet, ons recht!... Kom, na den zegepraal verlaat men het slagveld.

GEORGE.

Geweld!... goud!.. moord!... bloed!...

OSCAR.

De eer is aan den winnaar! Kom! kom!

GEORGE.

Ik huiver... de beul!

OSCAR.

Lafaard! Ik doode de slang veur u; den getuige der poging tot verkrachting. Kom... of we zijn verloren.

GEORGE.

Verloren... Sleur mij in de hel. Mijn geweten, ach!

(Beiden af.)

Negende tooneel.

WILLEM,

(alleen; rijst langzaam op).

Waar ben ik? Lig ik in den helschen slond? Twee monsters rijzen op veur mijn gezicht; de logen stroomt als kwijl uit hunnen mond, zij houden 't zwaard en 't kruis op mij gericht en plettren mijne borst!... Ze strooien zaad, daar kiemt een dwergenas vol eigenbaat, dat kloosters, kerkers sticht, kazernen bouwt en juicht, als menschenbloed vervloeit veur goud!...!

(Bezieet zijne hand.)

Bloed! Is dit bloed? O neen, 't zijn anjelieren, veur Isa in de groene wei geplukt..
Mijne Isa, kom het menschenhart versieren met liefde en waarheid... Engel, druk mij in uwe armen... Kinerstemmen zingen: 'de liefde omhelst den geest

de monsters vallen neer!' De menschen smeden uit het zwaard den ploeg; de bergen geuren vruchtrijk in de dalen en van 's morgens vroeg tot 's avonds laat hoort men door 't glansend ruim den kinderzang herhalen:

De liefde omhelst den geest, de monsters vallen neêr!

(Poos. Geweldige donderslag. Doet eenige stappen naar de deur.)

O volk, wanneer...!

(Stort neder.)

Tooneelverandering:

Groote hof, uitzicht gevende op het dorp.

Tiende tooneel.

BOEREN, EEN PRIESTER.

EERSTE BOER.

Hier is de dondersteen gevallen, Mijnheer Pastoor... hier!

TWEDE BOER.

Zie... wie ligt daar?

DERDE BOER

(Willem oplichtende).

Willem! de Schoolmeester!

DE PRIESTER.

Door den donder getroffen!

AL DE BOEREN

(met afschrik).

Dood!

Elfde tooneel.

De vorigen, GOEDMANS, MIEJOHANNA, ISA.

GOEDMANS, MIEJOHANNA.

Willem dood!... God!

DE BOEREN.

Door den donder getroffen.

DE PRIESTER.

Gerechte straffe Gods.

ISA

(verdwaald).

Mijn beminde dood!... Hij kan niet sterven! Straft God den rechtvaardige? Vermoordt Hij de waarheid? Dooft Hij het licht?... Willem, Willem, spring op, mijn beminde, druk mij aan uwen boezem. Luister naar mij; want mijne liefde is eene vlamme geworden, niet te blusschen door den laster, niet te dempen door 't verraad! Hoort ge me niet?.

Als er geene nelken bloeien
 is het ook geen zomertijd.
 Als er geene kussen gloeien,
 die de herten zalig boeien,
 ach, dan dient er niet gevrijd.
 Als er geene nelken bloeien
 is het ook geen zomertijd!

Willem, 't is nu zomer. Ons wacht de weide, daar bloeien roode anjelieren? Welaan, een zoen? Gij weigert. Wilt ge mij verlaten? Welnu, ik blijf u bij... Ik zal u volgen, uwe reine leering volgen! En wanneer men u verdrukt en veracht, ik zal u troosten, bemoedigen, opwekken. In zaligheid opwekken met mijne warme zoenen.

(Knielt en kust hem.)

GOEDMANS.

Kind, wordt gij krankzinnig?

MIEJOHANNA.

Isa.,. Vader!... Laat ons bidden.

(Knielt. De boeren willen knielen.)

DE PRIESTER.

Alle gebeden zijn hier vruchteloos.

DE BOEREN

(wijken met afschrik.)

CHOR.

Tergt niet des Heeren macht,
 schriklik is zijne kracht!
 Tergt ge des Heeren macht,
 wrekend zendt Hij eens af
 de lang verdiende straf.
 Spreekt hier van geen gebloemt,
 hemelscher zaligheid!...
 Hoort, zelf de donder schreit:
 hij is verdoemd, verdoemd!

(Priester en boeren af.)

ISA.

De waarheid verdoemd! Mijn inniggeliefde verdoemd! O zij ik dan met hem verdoemd!

(Stort neder.)

EINDE VAN HET DERDE EN LAATSTE BEDRIJF.